

Yttrande över remiss om genomförande av nytt luftkvalitetsdirektiv i svensk rätt

Länsstyrelsen Västerbotten har tagit del av Naturvårdsverkets slutredovisning av - *Genomförande av nya luftkvalitetsdirektivet i svensk rätt* och har ur Länsstyrelsens perspektiv följande synpunkter på förslaget:

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten anser att många av de fördelar, nackdelar och tänkbara effekter som kan följa av den nya lagsstiftningen är väl redogjorda för i remissunderlaget. Det är således ett bra underlag för en bedömning av konsekvenserna av förslaget till förändring.

Länsstyrelsens övergripande bedömning är att den föreslagna lagstiftningen kommer leda till ett logiskt och sammanhållet luftövervakningssystem, om än något komplext och resurskrävande ur personal- och kunskapssynpunkt. Nyttan bedöms vara olika för stora, medelstora och små kommuner men över lag ge positivt utfall. Ambitionen att underlätta för kommuner och att målsättningen har varit att bevara det som fungerar bra och justera det som kan bli bättre, samtidigt som kostnader hålls nere anser vi som positivt.

Länsstyrelsen har inga synpunkter på lagtexter som berör ändringar i miljöbalken, luftvårdsförordningen, förordningen om medelstora förbränningsanläggningar eller förordningen om geografisk miljöinformation. Nedanstående synpunkter berör endast luftkvalitetsförordningen.

Synpunkter på förslag på förändringar i luftkvalitetsförordningen

3.1 Ändring av definitioner

Länsstyrelsen håller med om att definitionen *Högbelastade platser* inte behöver vara lika exakt, som den formulerats i direktivet. Det skulle bara skapa förvirring i och med att det lokalt och regionalt kan finnas stora skillnader i halter. Att hänvisa till *kommun* eller *samverkansområde* blir mycket tydligare anser vi. Begreppet *zon* kommer troligen användas mindre än *samverkansområde* och *kommun* åtminstone i det lokala och regionala arbetet.

De justeringar av definitioner som föreslås bedömer vi kunna fungera fortsatt utan större problem.

3.3 Kontroll av luftkvalitet genom samverkan

Att välja indelning enligt NUTS 3-nivå för de föroreningar som kommunerna har rådighet över kan i vissa fall begränsa samarbete. Det kan tex gälla kommuner som har etablerade samarbeten över länsgränser eller i de fall de väljer att stå utanför ett samverkansområde. En annan zonindelning skulle lösa vissa sådana problem.

I mindre kommuner finns det inte resurser att hålla den kompetens som krävs för att ha full koll på all lagstiftning kring luftkvalitet. Det är av stort värde att Naturvårdsverket kan ge rådgivning (själva eller genom ombud). I praktiken kommer det krävas samverkan mellan kommuner för att uppfylla de krav som nuvarande och kommande lagstiftning förutsätter. Lagstiftningen kring luftkvalitet har genom åren blivit alltmer komplex, vilket också gör den mer resurskrävande gällande kunskapsunderhåll av personal.

Länsstyrelsen håller helt med Naturvårdsverket om att kontrollen av partiklar (PM_{2,5}) bör ske på NUTS1 nivå, eftersom det nästa uteslutande rör sig om långväga transporterade föroreningar blir det ologiskt om kommunerna skulle ansvara för detta.

3.4.1 Kontroll av luftkvalitet (artikel 7-11)

Att gå längre än direktivet gällande utvärderingströskel för partiklar PM10 på dygnsnivå innebär att nya mätstationer kan komma att behövas i vissa av länets kommuner. Hur detta faller ut är svårt att bedöma, men att det i så fall kommer innebära ökade kostnader för kommuner eller samverkansområden är troligt, särskilt där dubbdäck används i hög grad. Detta påverkar således norra Sverige i högre grad än södra.

3.4.2 Kompletterande modellberäkningar eller indikativa mätningar vid halter över en miljökvalitetsnorm

I mycket små kommuner, som det finns flera av i Västerbottens län, torde indikativa mätningar var tillräckligt även om det vore bra med lokala modellberäkningar ur kvalitetssynpunkt. Att kunna källspåra är givetvis av nytta för att följa upp och åtgärda utsläppskällor. Det blir emellertid en merkostnad vilket är problematiskt för små kommuner där krav på kontinuerliga mätningar är ytterst osannolika. Länsstyrelsen anser att det är onödigt för vissa mindre kommuner.

3.4.4 En nationell modellering behövs för att stödja kommunernas kontroll av luftkvalitet

Länsstyrelsen bedömer att en årligt uppdaterad nationell modellering kan ha mycket stort värde för kommunernas beslut om mätning och åtgärder. För att den nationella modelleringen ska vara tillförlitlig krävs förutom tät uppdateringsfrekvens (1 år) även att den håller samma kvalitet överallt i Sverige och att den tar höjd för kända skillnader i lokalklimat.

En nationell modellering är även till stor nytta för myndigheter och konsulter i arbetet med att bedöma konsekvenser av detaljplaner och kanske även för att göra scenarier.

3.4.5 Naturvårdsverket ska kontrollera nivån för den genomsnittliga exponeringen på befolkningen av partiklar (PM2,5) och kvävedioxid (artikel 9.6)

Länsstyrelsen Västerbotten ställer sig positiv till att Naturvårdsverket tar ansvar för att kontrollera genomsnittlig exponering av aktuella föroreningar.

3.6.2 Gräns- och målvärden genomförs som miljökvalitetsnormer

De föreslagna nya gränsvärdena bedömer länsstyrelsen vara i huvudsak rimliga. Naturvårdsverkets förslag om att gå längre genom att låta nya gränsvärden för svaveldioxid och kvävedioxid gälla från och med december 2026 är troligen, för de flesta kommuner, inget större problem jämfört med tidigare. Möjligen kan några kommuner få problem att klara dessa. Skärpningen av gränsvärde för partiklar PM10 kommer troligen leda till krav på fler åtgärder för att få ner halterna. I ärenden gällande detaljplaner på trafikutsatta platser finns också ökad risk för fler överprövningar i de fall gränsvärde för partiklar (PM10) uppenbart kommer överskridas.

3.9.1 Bestämmelser om vad ett åtgärdsprogram ska innehålla

Det ökade kravet på kvalitet i åtgärdsprogrammen kan komma att kräva mycket mer arbete med att ta fram åtgärdsprogram. Om de dessutom ska vara "säkrade" för eventuella överklaganden behöver syftet med de specifika åtgärderna i åtgärdsprogrammet vara noggrant beskrivna liksom de källor som åtgärderna är tänkta att begränsa.

3.9.2 Åtgärdsprogram ska överensstämma med andra planer eller program

Det finns ofta synergieffekter när det gäller åtgärdande av luftkvalitetsproblem och att minska bullerutsatthet. Exempelvis så kan bullerplank både skydda mot buller och samtidigt ge positiva effekter genom minskad exponering av luftföroreningar. Vi ser därför att det är positivt om åtgärdsprogram för luft så lång som möjligt överensstämmer med intentionerna i andra EU-direktiv.

3.9.4 Naturvårdsverket ska tillhandahålla ett nationellt modelleringsverktyg

Länsstyrelsen ställer sig positiv till att ett nationellt modelleringsverktyg görs tillgängligt för alla parter som är med i arbetet med att ta fram åtgärdsprogram. Detta säkerställer att metoden är enhetlig över hela landet och att stöd i handhavandet kan ges från centrala myndigheter. Det minskar också kostnaderna för kommunerna.

3.10 Att informera blir allt viktigare

Det tillkomna kravet på att redovisa timvisa realdata för partiklar (PM_{2,5}) ser vi som positivt och en viktig service för personer som är särskilt känsliga för luftföroreningar såsom tex astmatiker.

4.3 Övergripande om konsekvenser av förslagen

I underlaget framgår att Naturvårdsverket inte genomfört någon regelrätt kostnad-nyttoanalys, men bedömer att förändringarna kommer leda till gynnsam utveckling av hälso- och miljöeffekter i Sverige. Med tanke på att det blir allt svårare att få ner halterna av luftföroreningar ju lägre de är så kan en kostnad-nyttoanalys ändå vara bra att ta fram.

4.5.2 Konsekvenser för länsstyrelsen

Om Länsstyrelserna förväntas ha ett utökat ansvar att hjälpa kommuner med modelleringsverktyg, val av mätplatser eller andra praktiska frågor kring framtagande av åtgärdsprogram så skulle det eventuellt behövas en tydligare formulering kring det i tex Luftguiden. För de län som inte deltagit i luftvårdsförbud eller samverkansområde kan detta innebära ett merarbete. Länsstyrelsen bedömer att det idag saknas upparbetade rutiner och resurser för delar av detta arbete.

4.6 Konsekvenser för kommuner

Länsstyrelsens bedömning är att konsekvenserna för kommunerna kan variera. Störst effekt bedömer länsstyrelsen att de små kommunerna kommer få i form av ökad arbetsbelastning och krav på kunskapshöjning, men kommunerna får samtidigt gott om verktyg och hjälp från exempelvis Reflab och SMHI, vilket kommer att underlätta och höja kvaliteten på arbetet.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Eva Mikaelsson med Fredrik Sjunnesson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Sara Stomfelt och Hans Sandberg medverkat.